

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ГІРНИЧОРЯТУВАЛЬНОЇ СПРАВИ»

Ступінь освіти Магістр

Спеціальності 184, 263 та ін.

Тривалість викладання 3,4 чверть

Заняття: 3 години на тиждень

Лекції 2 години на тиждень

Практичні 1 година на тиждень

Мова викладання українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2239>

Інші додаткові ресурси: Microsoft Teams – команда «ОГРС»

Консультації: 16:05-17:25, щопонеділка і щосереда (крім святкових днів) ауд. 4/70

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «ОГРС» та електронна пошта

Інформація про викладачів:

	Шайхлісламова Ірина Анатоліївна, Доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки, к.т.н., доцент
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/shaikhislamova/
	E-mail: shaikhislamova.i.a@nmu.one

1. Анотація до курсу

Основи гірничорятувальної справи – вибіркова дисципліна, після вивчення якої студент буде знати види діяльності та специфіку державної воєнізованої гірничорятувальної служби.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає в формуванні у майбутніх фахівців комплексу знань, умінь, здатностей (компетенції) з основ гірничорятувальної справи, реалізація яких на практиці буде сприяти запобіганню аварій, забезпечує готовність фахівців до їх ліквідації і надання допомоги працівникам, захопленим аварією робітникам.

Завдання курсу:

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- законодавчі і нормативно-правові акти що регламентують діяльність ДВГРС;
- організацію та управління ДВГРС у вугільній промисловості;
- діяльність шахтних гірничорятувальних станцій, та підготовка допоміжних гірничорятувальних команд;

- порядок підготовки та вимоги до особового складу ДВГРС;
- види підземних аварій та їх характеристики, вражаючі фактори;
- способи прогнозування аварійності;
- вплив умов розробки на аварійну небезпеку шахт;
- порядок розробки та побудова Плану ліквідації аварій на шахтах вугільної промисловості України;
- види виробничої і профілактичної діяльності ДВГРС на гірничих підприємствах;
- оснащення і техніку яка застосовується гірничорятувальниками;
- особливості ліквідації наслідків проникнення в виробки отруйних хімічних речовин;
- особливості ведення гірничорятувальних робіт в складних кліматичних умовах при високій температурі і вологості рудничної атмосфери;

3. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

- орієнтуватися в чинній нормативно-правовій базі, що регулює діяльність гірничорятувальних служб;
- організувати безпечне ведення рятувальних робіт у надзвичайних ситуаціях;
- прогнозувати розвиток аварії і можливі ускладнення під час її ліквідації;
- розпізнавати і передбачати можливі небезпеки, які можуть виникнути під час гірничорятувальних робіт, запобігати і ліквідувати небезпеки;
- вміти користуватися засобами захисту гірничорятувальників

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1 Вступ. Основні поняття. Історія розвитку гірничорятувальної справи в Україні.
2 Нормативно-правове забезпечення діяльності гірничорятувальної служби.
3. Організація та управління ДВГРС у вугільній промисловості.
4. Шахтні гірничорятувальні станції.
5 Підготовка аварійно-рятувальних формувань та особового складу ДВГРС.
6 Аварійна небезпека шахт.
7. Прогнозування аварійної небезпеки шахт.
8. План ліквідації аварій
9. Виробнича і профілактична діяльність ДВГРС на гірничих підприємствах.
10. Гірничорятувальне оснащення і техніка
11. Медичне забезпечення ліквідації аварій та їх наслідків на вугільних шахтах.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Опрацювання основних положень про Державну воєнізовану гірничорятувальну службу у вугільній промисловості України.
Опрацювання вимог «Правил безпеки у вугільних шахтах» та основних положень Правил пожежної безпеки для підприємств вугільної промисловості України.
Вивчення обов'язків посадових осіб ДВГРС їх дій та правил поведінки працівників під час аварій. Опрацювання Довідника кваліфікаційних характеристик професій

працівників. Випуск 5. Добувна промисловість.
Складання позиції оперативної частини ПЛА шахти.
Апарати для відновлення дихання (реанімації). Технічна характеристика апарата «Горноспасатель–10М», портативного автономного гірничорятувального інгалятора багаторазової дії АГС– 2М.
Вивчення конструкцій ізолюючих регенеративних респіраторів.
Вивчення апаратури і засобів гірничорятувального зв'язку і виявлення постраждалих
Засоби протипелового захисту гірничорятувальників.
Діагностика та надання першої допомоги потерпілим в наслідок отруєння шахтними газами при аваріях.

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі **поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання** під час виконання комплексної контрольної роботи.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

9. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Голінько В.І., Смоланов С.М., Грядущий Б.А. Основи гірничорядувальної справи / В.І. Голінько, С.М. Смоланов, Б.А. Грядущий // Д.: Державний ВНЗ «НГУ», 2014. – 267 с.

2. Євстратенко І.А., Ошмянский І.Б., Євстратенко Л.І. Гірничорядувальна справа на гірничорудних підприємствах – Кривий Ріг, Діоніс (ФО-П Чернявський Д.О.), 2012. – 338 с.

3. План ліквідації аварій. Навчальний посібник до практичних занять і самостійної роботи студентів напряму підготовки 6.050301 "Гірництво". /

М.В. Шибка, А.А. Литвиненко, О.С. Іщенко, Т.О. Артюшенко. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2014. – 47 с.

4. Законодавчі та нормативно-правові акти що стосуються діяльності Державної воєнізованої гірничорятувальної служби.

Методичні розробки

1. Вивчення апаратів штучного дихання. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з дисциплін за вибором студента для спеціальності 184 «Гірництво» та 263 «Цивільна безпека» / С. О. Алексеєнко, М. О. Гончар, І.А. Шайхлісламова - Д.: Національний гірничий університет, 2014.- 20 с.

2. Вивчення ізолюючих регенеративних респіраторів. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи студентів з напрямку підготовки “Гірництво” / Упоряд.: С.О. Алексеєнко, В.Г. Клочков, О.С. Іщенко, В.Г. Марченко. – Д.: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2011. – 20 с.

3. Основи гірничорятувальної справи. Методичні рекомендації до практичного заняття та самостійної роботи на тему «Вивчення засобів протитеплого захисту гірничорятувальників» для студентів за спеціальністю 184 «Гірництво» і 263 «Цивільна безпека» / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», укладачі: І.А. Шайхлісламова, Д.В. Савельєв – Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ОПЦБ –2020 - 20 с.

4. Методичні рекомендації до практичного заняття та самостійної роботи на тему: «Вивчення апаратури і засобів гірничорятувального зв'язку і організація зв'язку з людьми, які знаходяться за завалом», для студентів спеціальностей 184 «Гірництво» та 263 «Цивільна безпека»/ Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», укладачі: І.А. Шайхлісламова, Д.В. Савельєв – Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. ОПЦБ –2020 - 18 с.

5. Основи гірничорятувальної справи. Методичні рекомендації до самостійного вивчення курсу та контрольні завдання для студентів спеціальностей 184 «Гірництво» та 263 «Цивільна безпека» / Укладачі: І.А. Шайхлісламова, С.О. Алексеєнко, В.Г. Марченко; М-во освіти і науки, Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2018.